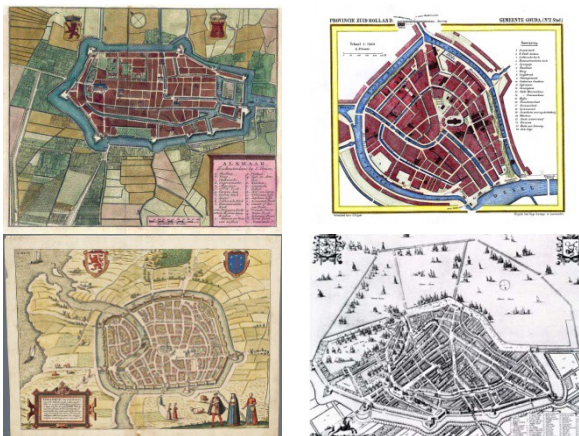

HET EFFECT VAN INSPANNINGEN VAN HISTORISCHE VERENIGINGEN OP HET BELEID VAN GEMEENTEN

Verslag van het seminar
ter gelegenheid van het 25 jarig
bestaan van de Werkgroep
Gebouw en Omgeving
van de Vereniging Haarlem
gehouden op 22 oktober 2013
in de Hoofdwacht te Haarlem.

Met bijdragen van

Leen Spaans (Historische Vereniging Alkmaar)

Bart Pors (Historische Vereniging die Goude uit Gouda)

Egbert Ottens (Vereniging Oud Hoorn)

Johannes van der Weiden (Vereniging Haarlem)

Werkgroep Gebouw en Omgeving

De voorloper van de werkgroep werd opgericht op 14 juni 1988. Een auteursgezelschap zoals Johannes van der Weiden hen noemt. Na aanvankelijk ondergebracht te zijn in Het Architectuur en Bouwhistorisch Centrum (A B C) stapte de groep in 1996 over naar de Vereniging Haerlem. Ter gelegenheid van het 25 jarig bestaan op 14 juni 2013 en ter verhoging van de feestvreugde leek de organisatie van een seminar op zijn plaats. Als titel werd gekozen “Het effect van inspanningen van Historische Verenigingen op het beleid van gemeenten” Aan de hand van vier vragen werden antwoorden verwacht van afgevaardigden van historische verenigingen (inclusief een afgevaardigde van de Vereniging Haerlem)

De vragen

1.
Hoe houdt de vereniging zich op de hoogte van de planologische plannen en ontwikkelingen van haar gemeente en de aanvragen van vergunningen?
2.
Op welke wijze vindt beïnvloeding/ inspreken plaats i. g. v. planologische plannen/ ontwikkelingen; in welk stadium van het ontwikkelingsproces wordt beïnvloeding gestart?
3.
Welke personen of groepen binnen de vereniging spreken in of worden betrokken bij de inspraak?
4.
Voorbeelden van inspraak en de effecten van deze inspraak

De antwoorden zijn hieronder samengevat. De volgorde in de verslaglegging is gelijk aan de volgorde van de sprekers en is willekeurig

Historische Vereniging Alkmaar Inleider Leen Spaans, voorzitter.

De historische vereniging Alkmaar (voorheen Oud Alkmaar) werd in 1925 opgericht vanuit verzet tegen demping van een aantal grachten. Na lange tijd een club van notabelen te zijn geweest veranderde dit in de jaren zestig toen er opnieuw sprake was van demping van grachten in combinatie met sanering van de binnenstad en de vereniging het voortouw nam in het verzet in de stad tegen deze activiteiten. Het roer ging om en het gemeentebestuur koos voor restauratie en behoud. Er kwam binnen het gemeentelijk apparaat een afdeling Monumentenzorg. Vanaf dat moment kreeg de vereniging het recht om welstandsadviezen in te dienen.

1.

Binnen het bestuur fungeert een commissie Welstand die alle bouwplannen ter inzage krijgt en daarover adviseert. Het pré-advies richt zich op de historische context-, op een vroegere situatie- of op de belendende bebouwing van het bouwplan.

Daarnaast wordt via de email-bekendmakingen-service van de Gemeente een vinger aan de pols gehouden en is er incidenteel informeel overleg met het hoofd monumentenzorg, met het hoofd stedenbouw en met de stadsarcheoloog .

2

De beïnvloeding is rustig en niet bij voorbaat actie gericht. De gemeente stelt dit op prijs wat zich soms uit in uitnodigingen mee te denken over bepaalde ontwikkelingen.

Andere beïnvloedings middelen zijn de eigen website, de sociale media, het eigen tijdschrift en een wekelijkse rubriek in een huis aan huis blad.

Inspreken gebeurt als er publiciteit nodig is. Het meest effectief is het inspreken bij een commissievergadering.

3.

Insprekers zijn doorgaans de voorzitter of de vice voorzitter van de vereniging. Soms ook de voorzitter of een lid van de commissie Welstand

4

Het bouwplan Schelphoek sloot niet aan bij de uitstraling van de aangrenzende binnenstad. Mede door inspanningen van de vereniging kwam er een nieuw plan dat beter paste.

Het Ringers complex, achter de later aangebrachte kunststofplaten een gebouw met allure, dreigde gesloopt te worden. Door druk vanuit de vereniging en aandacht in de (landelijke) pers ging het college akkoord met een onderzoek door de ontwikkelaar naar de mogelijkheden van het behoud van het complex. Dit resulteerde in een plan waar de weegschaal naar de goede kant doorsloeg. De economische crisis vertraagt het proces momenteel.

De vereniging reikt tweejaarlijks de puienprijs uit aan verbeterde-, en gerestaureerde puien van winkels, woonhuizen en bedrijven. Ook nieuwe, goed passende puien kunnen voor de prijs in aanmerking komen. Er gaat van de prijs invloed uit. Men wil hem graag krijgen. In 2011 verscheen een boek over de prijs

Historische Vereniging die Goude

Inleider Bart Pors, secretaris

De Oudheidkundige Kring werd in 1932 opgericht en veranderde in 2003 in de Historische Vereniging die Goude. De vereniging telt ca. 900 leden.

De gemeente creëert leegstand van haar monumentale eigendommen door de instellingen die de gebouwen gebruiken te korten in hun subsidie of deze zelfs te beëindigen. Dit is een zorgelijke ontwikkeling. Voorts werkt de gemeente aan een nota die mogelijkwijs leidt tot nieuwe concepten voor de monumentenzorg met de bedoeling om het terugtreden van de overheid te legitimeren.

3

1, 2, 3 en 4.

De vereniging zet zich al tien jaar in op het terugbrengen van water in de stad in nauwe samenspraak met de gemeente. Waar aanvankelijk veel werd binnengehaald is er nu sprake van stagnatie. De gemeente lijkt zich terug te trekken vanuit tanende belangstelling voor het onderwerp en door het minder worden van de financiële middelen zoals zij zelf zegt.

Een andere activiteit is het inspreken bij de ter visie legging van bestemmingsplannen zoals bij het plan voor de IJsseloever. Dit leidde tot beperkte aanpassingen van het plan waardoor het silhouet van Gouda vanaf de rivier iets minder verstoord werd. Om de inspraak zo optimaal mogelijk te doen verlopen is recentelijk de werkgroep Ruimte ingesteld.

Om het werk van de vereniging zo goed mogelijk te laten verlopen is goed contact met actievoerders van belang evenals een goede relatie met de pers. Ook moet er goed contact worden onderhouden met de gemeente. Acties tegen de gemeente winnen aan gewicht door terughoudendheid, dosering en goede timing.

Vereniging Oud Hoorn

Inleider Egbert Ottens, voorzitter

De vereniging Oud Hoorn is in 1917 opgericht. De vereniging telt 1900 leden. De oprichting van de vereniging komt voort uit het besef dat het waardevoller is hele gebouwen te bewaren dan onderdelen van die gebouwen tentoon te stellen in een museum. De taak om die gebouwen te bewaren viel aanvankelijk toe aan de vereniging. In de jaren zeventig van de vorige eeuw werd die taak overgenomen door de mede door de vereniging opgerichte Stichting Stadsherstel.

De vereniging is ook vertegenwoordigd in de Commissie Monumenten en Welstand. Dat dit op termijn gecontinueerd zal worden is twijfelachtig gezien de pogingen van het gemeentebestuur de vereniging hieruit te verwijderen. Oud Hoorn wordt gezien als een lastige speler terwijl de insteek positief-kritisch is

1.

De vereniging is attent op alle publicaties van de gemeente, daarnaast wordt Oud Hoorn standaard om een reactie gevraagd bij bestemmingsplannen en komt veel informatie uit de Commissie Monumenten en Welstand. Jaarlijks is er een gesprek met het voor de monumentenzorg verantwoordelijk collegelid.

2.

De vereniging poogt zo vroeg mogelijk in te steken, lobbyen bij wethouder, raadsleden en ambtenaren kan ook nuttig zijn. Soms lukt het zo, zonder ingewikkelde procedures, zaken de goede kant op te sturen. Zeer sporadisch treffen Vereniging en Gemeente elkaar bij de Commissie Beroepen Bezwaarschriften.

3 Het zijn de voorzitter van de vereniging en de afgevaardigde in de Commissie Monumenten en Welstand die namens de vereniging het woord voeren

4.

Het door een ingehuurd bureau gemaakte Bestemmingsplan Binnenstad kende nogal wat fouten, onjuistheden, onnauwkeurigheden en ondoordachte zaken. Minutieus doorploegen van het plan en het resultaat ter kennis brengen van het Gemeentebestuur leidde tot correcties waarna het plan zonder één bezwaar het verder proces doorliep.

Een te omvangrijk nieuw winkelareaal tussen station en centrum werd na aandringen verkleind tot minder dan de helft met adhesie achteraf van de lokale middenstand.

Vereniging Haerlem

Inleider Dr. Johannes van der Weiden, oud voorzitter van de werkgroep Gebouw en Omgeving

De Vereniging Haerlem werd opgericht in 1901 en telt 1800 leden.

De vereniging kent een aantal werkgroepen waarvan de voorzitters, met anderen, het bestuur van de vereniging vormen. De werkgroep Gebouw en Omgeving, ontstaan in 1988 als auteursgezelschap, maakt sinds 1996 deel uit van de vereniging.

1.

Informatie wordt verkregen uit officiële stukken via het Haarlems Dagblad, de Stadskrant en de Website van de gemeente maar komt ook informeel ter ore van werkgroepleden via wethouders, raadsleden, ambtenaren en overigen. De vereniging of de werkgroep heeft geen formele relaties met de gemeente. De wethouder en sommige ambtenaren zijn op hun verzoek en op verzoek van de werkgroep zo nu en dan aanwezig in de vergaderingen.

2.

Bestemmingsplannen worden nauwlettend bestudeerd en de resultaten als zienswijze ingediend. Informele beïnvloeding is er ook door de hierboven genoemde gesprekken met wethouders en ambtenaren. Soms wordt er ook gesproken met ontwikkelaars. De werkgroep vertrouwt het meest op de kracht van argumenten.

3.

Formele bezwaren worden gemaakt door het bestuur van de vereniging. Hier wreekt zich de wat bureaucratische structuur van de vereniging waardoor heel snel reageren lastig is. De website van de vereniging, de driemaandelijks nieuwsbrief en in mindere mate het Jaarboek dragen ook de mening van de vereniging uit.

4.

Soms lukken zaken en soms niet. Niet gehoord werd de werkgroep bij een omvangrijk winkelgebied op de rand van het centrum, evenmin bij haar bezwaren tegen al te hoge woongebouwen aan het Spaarne.

De inbreng van de werkgroep en anderen bij de uitbreiding van het Provinciehuis werd wel overgenomen. Dit geldt ook voor de bezwaren tegen de tunnel voor de Zuidtangent (hoogwaardig openbaar vervoer) onder het centrum van de stad.

Aan de plaatsing van jonge monumenten op een monumentenlijst droeg de werkgroep bij. Haar auteursachtergrond uitte de werkgroep met het boek De Ideale Stad en bij het onderzoek naar de wederopbouwarchitectuur in Haarlem resulterend in de publicatie Wederopbouw in Haarlem met als ondertitel Stedenbouw, Architectuur, Beeldende kunst.

De vereniging Haarlem kent een legpenning die uitgereikt wordt aan verdienstelijke Haarlemmers op diverse gebieden.

De gemeente Haarlem reikt jaarlijks de Lieve de Key penning uit aan een persoon of organisatie die zich verdienstelijk heeft gemaakt op het gebied van monumentenzorg, architectuur of stedenbouw.

Samenvatting

Qua doelstelling lijken de vier verenigingen op elkaar. Qua werkwijze en resultaat ook. Bij Alkmaar en Hoorn is sprake van verwevenheid met de gemeentelijke organisatie. Bij Hoorn lijkt het einde daarvan zich aan te kondigen. Gouda is ook bezorgd over de terugtrekkende overheid. Haarlem trekt veelal haar eigen plan. Haarlem lijkt ook het minst flexibel door haar werkgroepenstructuur en is het minst toegespitst op ruimtelijke ordening aspecten. Hoorn heeft een maandelijks column in een huis aan huis blad.

Colofon

Organisatie seminar:

Ton Cornet

Gerard W. Moolenaars

Siem Schaafsma (verslag)

Rob Strobel (gespreksleider seminar)

Het verslag is geaccordeerd door de inleiders

Werkgroep Gebouw en Omgeving

Vereniging Haarlem

Januari 2014